ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿ
19-6-1994

ಸಾಲುಮರಗಳ ಸಂಗಾತಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ

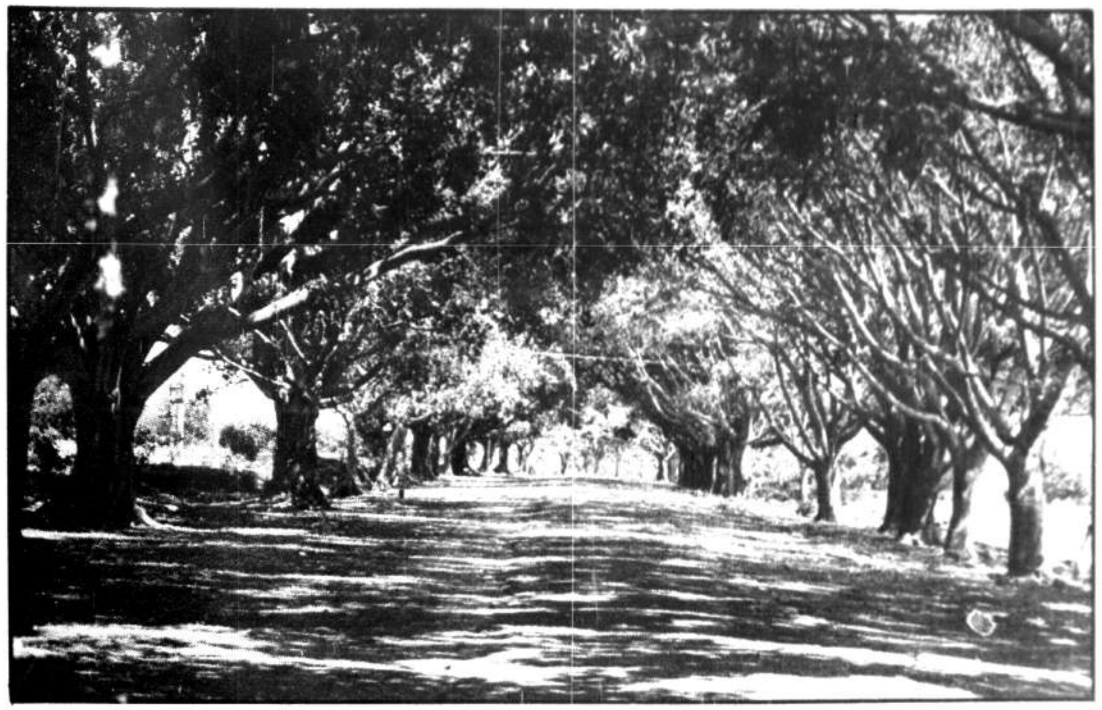

ಪರಿಸರದ ಕಾಳಜಿ ಬಗೆಗೆ ಬರೀ ಭಾಷಣ ಬಿಗಿಯುವವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ರಸ್ತೆ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕುದೂರಿನ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಪತಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಗಿಡ ಬೆಳೆಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವರು ಹರಿಸಿದ ಬೆವರು ಈಗ ರಸ್ತೆಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ನೂರಾರು ಹೆಮ್ಮರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಹಸಿರು ನಳನಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಈ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಸೇವೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ

ಎಂ.ವಿ. ನೆಗಳೂರು

ಸಾಲು ಮರಗಳ ನೆಡು
ಕೆರೆಗಳ ಕಟ್ಟಿಸು
ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳ ನಿರ್ಮಿಸು

— [illegible] ಬಣಿಸುತ್ತ ಮಗುವಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯ [illegible] ಣೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ಇಂತಹ ಹರಕೆಯ [illegible] ಬಗಳು ಇಂದು ಕಾಣದಾಗಿವೆ. ಕಾಲಚಕ್ರ ಉರುಳಿದಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಇಂದು ಸರಕಾರ ನಿಯಮಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಯದಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ, ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳಸುವದಿರಲಿ ಇರುವುದನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅರಣ್ಯಗಳು ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲ, ಅರಣ್ಯ ನಾಶ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ತಜ್ಞರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿಗಳಾದ ಕುದೂರಿನ ಬಿಕ್ಕಲು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ(ಈಗಿಲ್ಲ), ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ದಂಪತಿಗಳು ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಸೇವೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡು ಇಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತೊಂದನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುದೂರಿನಿಂದ ಹುಲಿಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ 284 ಸಾಲು ಮರಗಳು ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ಮಕ್ಕಳು.

ಮರಗಳೇ ಮಕ್ಕಳು

ಸಮಾಜದ ಉಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರಾದ ಈ ದಂಪತಿ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲದೆ ಕೂಲಿ ನಾಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕೊರತೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಈಚಲ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಮಾದರಿಯಾದವು. ಅವು ಗರಿ ಕಳಚುತ್ತಾ, ಕಳಚಿದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಉಳಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳೀತಿವೆ. ಹಾಗೆ ತಾವು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಗುರುತೂ ಉಳಿಯಬೇಡವೇ? ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ತೋರಿಸಲು ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಬೇಕೆ? ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಬಾಳುವ ಮರಗಳನ್ನೇಕೆ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಬೆಳೆಸಬಾರದು? ತಮ್ಮ ಗುರುತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕೊರಗು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರನೆಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪೋಷಿಸಲು ಇಬ್ಬರೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆದುದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತರು. ಕುದೂರಿನಿಂದ ಹುಲಿಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಾಲು ಮರಗಳಿಲ್ಲದ ಬರಡು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಮುಗ್ಧ ತೀರ್ಮಾನ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರಿಸಿದ ಬೆವರು ಈಗ ಈ ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನೂರಾರು ಹೆಮ್ಮರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೆಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಲದ ಮರದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತಂದು ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿ ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಗುಣಿ ತೋಡಿ ನೆಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ದನಕರುಗಳು ತಿಂದುಹಾಕದಂತೆ ಬೇಲಿ ಕಟ್ಟಿದರು. ನಿತ್ಯವೂ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಅಡ್ಡೆಯಿಂದ, ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ತಲೆ ಮತ್ತು ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರದಿಂದ ನೀರು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮರಗಳಿಗೆ ಉಣಿಸಿ ಬೆಳಸಿ ಪೋಷಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಾಲಗ್ರಹ ಬಡಿಯದಂತೆ ಕಣ್ಣೋ ಕಾವಲಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದರು. ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ಬುಡಗಳನ್ನು ಕೆದಕಿದರು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಳೆಯ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಧಾರೆ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಎರೆದರು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯಲು ಹೋಗುವ ಮೊದಲು. ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಚಕಾರ. ಹೀಗಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವ ಮೊದಲೇ ಮರಗಳ ಸೇವೆ ಆರಂಭ. ಆ ನಂತರವೇ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಕಡೆ ಗಮನ. ಸತತ ಆರು ವರ್ಷ ನೀರು ಹೊತ್ತು, ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ, ಸುಡುಬಿಸಿಲಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾಯಕ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಬಿಕ್ಕಲು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಗೆ ಬಗರ್ ಹುಕುಂ ಸಾಗುವಳಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆ.ವಿ. ಸರ್ವೇಶ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಅಮೂಲ್ಯ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವಳ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ, ಸಲಕರಣೆ ನೀಡಿ ಸಮಾಜ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದು

ಮರಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ ಅಂದಾಜು 28 ರಿಂದ 30 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳು. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಲಾಭದ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದು ಎಂದು ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಪಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಭೂ ಸವೆತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಹದು. ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಕೈಗೊಂಡ ಈ ಕಾರ್ಯ ಭೂಸವಕಳಿಯನ್ನು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ದಾಸೇಗೌಡ ಅವರು ಅಜ್ಜಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಆಲದ ಹಣ್ಣು, ಆಡು ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉಸಿರು ತುಂಬುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಈ ಬಡ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಿಂದ ಸಂದಿದೆ. ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ದನಕರುಗಳಿಗೆ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗದ ಹಾಗೆ ಕಾಯ್ದು ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಂಗತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

'ವನಶ್ರೀ'

ಈ ಎಲೆಮರೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ದಾಸೇಗೌಡ ಗುರುತಿಸಿ ಇಲಾಖೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದರಿಂದ ಏಪ್ರಿಲ್ 24 ರಂದು ತಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ 'ವನಶ್ರೀ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಸೇವೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಪೊಂಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕುವುದು, ನೀರು ಇಡುವುದು, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಣೆಕಟ್ಟಿ ನೀರು ತಡೆದು ಬಳಲಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇದೆ.

ಸದ್ದುಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ಆಳತೆಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗೈದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಇಂದು ಒಂಟಿ. ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯದೆ, ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಸಂತಸ, ತೃಪ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಲ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯುವಾಗ ಕಲ್ಲುತಾಗಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಹೋಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಆಸರೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಇರುವ ಅಲ್ಪ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲಾಗದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನುನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು ಹಣ್ಣಾದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಬಾಳಿಗೆ ಸುಭದ್ರ ನೆಲೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಸಮಾಜದ ಸರ್ಕಾರದ ನೈತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ನಾವು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳಸಿದ್ದೇವೆಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ದಂಪತಿಗಳ ಈ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಸೇವೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. □

2

ಕಥೆ: ಮೂಕಸಾಕ್ಷಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೊಡಸೆ

3
ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿಕೃತ ಲೈಂಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಡೆ ಹಾಕುವುದು ಅಗತ್ಯ
ಆರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯ:
ವಿಕೃತ ಲೈಂಗಿಕತೆ

4

'ಆಕಾಶ ನಿಲ್ದಾಣ'
ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

5
ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವೆಂದರೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕೃತಿಯೂ ಆಗಬಹುದು.
ಸಮ್ಮುಖ:
ಪ್ರತಿಕೃತಿ

6

ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಶೇಷಾದ್ರಿ